

**สภาวะแวดล้อมชุมชนที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ
ในคลองสารภีและแม่น้ำปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
จกกลณี วรรณเพ็ญสกุล 1 และ พรทิพย์ กาญจนพรหม 2**

1 ปัจจุบันตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ ชำนาญการ สังกัด กลุ่มวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ สำนักวิจัยและพัฒนา
กรมชลประทาน

2 กลุ่มงานตะกอนและคุณภาพน้ำ ส่วนอุทกวิทยา สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ กรมชลประทาน

e-mail : jongkol_moo@hotmail.com

บทคัดย่อ : จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำ ตลอดจนศึกษาคุณภาพน้ำทางกายภาพและทางเคมีในคลองสารภีและแม่น้ำปราจีนบุรี เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของประชากรและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 123 ครั้วเรือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนกันยายน 2553 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าโคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยสูงกว่า 50 ปี มีการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่มากกว่า 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถม อาชีพหลัก คือ ทำนา อาชีพเสริมคือ การรับจ้าง มีรายได้ 20,000 บาทต่อปี ได้รับรู้ข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำจากการประชุมหมู่บ้าน โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรน้ำในระดับต่ำ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จำนวนปีที่ตั้งถิ่นฐาน ระดับการศึกษา อาชีพเสริม รายได้ในครัวเรือน จำนวนข่าวสารที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการน้ำ มีผลต่อการจัดการทรัพยากรน้ำในคลองสารภีและแม่น้ำปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป

คุณภาพน้ำในคลองสารภีและแม่น้ำปราจีนบุรีจัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4 โดยในช่วงฤดูร้อนปริมาณไนโตรเจนมีค่าสูง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการรุกรานของน้ำทะเล ส่วนความขุ่นและปริมาณสารแขวนลอยมีค่าสูงเฉพาะในช่วงฤดูฝน เกิดจากน้ำฝนได้ชะเอาดินและสิ่งเจือปนต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง ไหลลงสู่แหล่งน้ำ ปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจน ไนโตรท-ไนโตรเจน ไนเตรท-ไนโตรเจน และฟอสเฟต ทั้งหมดมีค่าต่ำ สำหรับปริมาณโลหะหนัก มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ยกเว้นปริมาณสารหนูที่มีค่าเกินมาตรฐานเล็กน้อย โดยรวมคุณภาพน้ำมีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำและเพื่อการชลประทาน